

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

การทบทวนเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) โดยผู้วิจัยจะศึกษาจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ และตำราจากสมัยฮับที่ได้อ้างถึงโดยตรงเกี่ยวกับบริบา

การทบทวนเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ประกอบด้วย ตำรากฎหมายอิสลาม วรรณิบายอัลกุรอาน ตลอดจนเอกสารทางวิชาการที่น่าเชื่อถือได้ และแหล่งสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับบริบา เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 4 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) และวิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดในเรื่อง การกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำเครื่องมือการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1.1 ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองนราธิวาส จากข้อมูลรายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน พ.ศ.2551 สำรวจโดยสำนักสถิติจังหวัดนราธิวาส และสำนักงานเทศบาลเมืองนราธิวาส⁽⁷¹⁾

เทศบาลเมืองนราธิวาสมีจำนวนชุมชนทั้งหมด 33 ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย

---

(71) (ออนไลน์) สืบค้นจาก : <http://www.it4social.net/statpopulation52/stat/index.php>

ชุมชนที่มีชาวไทยมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 22 ชุมชน และชุมชนที่มีชาวไทยพุทธเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 11 ชุมชน

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประชากรและบ้านในเทศบาลเมืองนราธิวาส

ชื่อ	ชาย	หญิง	รวม	บ้าน
เทศบาลเมืองนราธิวาส	19,583	20,645	40,228	12,580

จากตาราง 2 พบว่า เทศบาลเมืองนราธิวาสมีชุมชนทั้งสิ้น 33 ชุมชน มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 40,228 คน ชาย 19,583 คน หญิง 20,645 คน และมีบ้านเรือนจำนวน 12,580 หลัง มีชาวมุสลิมโดยประมาณ 80 % หรือประมาณ 32,182 คน

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและรายชื่อชุมชนมุสลิมในเทศบาลเมืองนราธิวาส

ที่	ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร	ที่	ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร
01	กาแลตาแป	850	12	บือตง	1,267
02	กำปงตาโก๊ะ	1,356	13	บูรณะ	191
03	กำปงบารู 1	2,495	14	พนาสนท์	473
04	กำปงบารู 2	970	15	มัดยามัน	575
05	กำปงบารู 3	573	16	เมาะสื่อแม	211
06	กำปงปายง	1,300	17	ยะกัง 1	1,241
07	จือปอ	1,215	18	ยะกัง 2	1,120
08	ชายทะเล	1,079	19	รายอบือเราะกะ	808
09	ตลาดเก่า	591	20	สมัยอาณาจักร	1,116
10	โต๊ะกอดอร์	316	21	หลังตลาดสด	892
11	ท่าเรือ 2,000	205	22	สูงตันหยง	1,035
รวม		10,950	รวม		8,929
รวมประชากรทั้งหมด					19,879

จากตาราง 3 พบว่าเทศบาลเมืองนราธิวาสมีชุมชนมุสลิมทั้งหมด 22 ชุมชน มีประชากรชาวมุสลิมทั้งหมด จำนวน 19,879 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ในการศึกษาการบริหารจัดการทรัพย์สินริบขาของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองนราธิวาส ผู้วิจัยมีวิธีการสุ่มตัวอย่างดังนี้

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane) (สุวิมล ตรีภานันท์, 2542 : 154-155) จากจำนวนประชากร 20,000 คน และกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 392 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีลำดับขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบวิจรรณญาณ หรือ แบบเจาะจง (Judgement or Purposive Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนชุมชนมุสลิม 22 ชุมชน แบ่งตามขนาด SML ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ชุมชนขนาดเล็ก (S) มีประชากร (1 - 500) มีจำนวน 5 ชุมชน
2. ชุมชนขนาดกลาง (M) มีประชากร (501 - 1,000) มีจำนวน 7 ชุมชน
3. ชุมชนขนาดใหญ่ (L) มีประชากร (1,001 - ขึ้นไป) มีจำนวน 10 ชุมชน

การสุ่มตัวอย่างชุมชนเทศบาลที่จะศึกษา ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย SRS (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากชุมชนมุสลิมจาก 3 กลุ่ม ซึ่งกำหนดกลุ่มละไม่น้อยกว่า 50% ของแต่ละกลุ่ม จึงได้ชุมชนเทศบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งหมด 12 ชุมชน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 (S) ได้ 3 ชุมชน , กลุ่มที่ 2 (M) ได้ 4 ชุมชน , และกลุ่มที่ 3 (L) ได้ 5 ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling) โดยแจกแจงแบ่งสัดส่วนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 392 ตัวอย่าง ได้จำนวนตัวอย่างต่อหนึ่งชุมชน คือ 399/12 โดยแบ่งเป็นชุมชนขนาดเล็ก (S) จำนวน 96 ตัวอย่าง ชุมชนขนาดกลาง (M) จำนวน 128 ตัวอย่าง และ ชุมชนขนาดใหญ่ (L) จำนวน 168 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience) ซึ่งเป็น Non-probability โดยใช้แบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จึงออกเก็บข้อมูลตามแหล่งชุมชนดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของแต่ละชุมชน

ขนาดของชุมชน	ชื่อชุมชน	จำนวนตัวอย่าง (คน)	หมายเหตุ
S ขนาดเล็ก	พนาสมถ์	32	แต่ละครอบครัวจะเลือกเฉพาะ 1 คน
	เกาะสีเฒ่า	32	
	โตะกอดอร์	32	
M ขนาดกลาง	กำแพงขาว 2	32	
	รายอมือรากะ	32	
	หลังตลาดสด	32	
	กาแลตาแป	32	
L ขนาดใหญ่	สมัยอาณาจักร	33	
	ยะกัง 1	33	
	กำแพงปายง	34	
	ชายทะเล	34	
	กำแพงขาว 1	34	
รวม	12 ชุมชน	392 คน	

4.2 เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ตอน 54 ข้อคำถาม

ตอนที่ 1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ที่อยู่ อายุ เพศ อาชีพ ตำแหน่ง รายได้ สถานภาพทางครอบครัวและระดับการศึกษา(สามัญ/ศาสนา) เป็นต้น 12 ข้อคำถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทตามกฎหมายอิสลาม 20 ข้อคำถาม เพื่อวัดระดับความรู้เกี่ยวกับบริบทตามกฎหมายอิสลามของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้

หลักเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการแปลผลดังนี้

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (x) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{20 - 0}{5} = 4.0$$

หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกต้องจะได้คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน หากตอบผิดจะได้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน หากตอบว่าไม่ทราบจะได้คะแนนเท่ากับ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนรวมที่ได้ทั้งหมดมาจัดระดับความรู้ออกเป็น 5 ระดับ โดยแปลความหมายดังตารางต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยระดับคะแนน	ความหมาย (ระดับความรู้)
0 – 4	ต่ำมาก
5 – 8	ต่ำ
9 – 12	ปานกลาง
13 – 16	สูง
17 – 20	สูงมาก

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติเกี่ยวกับริบา 13 ข้อคำถาม

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติในการบริหารจัดการทรัพย์สินริบา 9 ข้อ

คำถาม

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.3.1 ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารด้วยตนเอง

4.3.2 ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.3.3 ผู้วิจัยจะสร้างแบบสอบถามด้วยตัวเองและปรับปรุงตามข้อบ่งชี้และเนื้อหา

เพื่อตอบคำถามการวิจัย โดยได้ขอข้อเสนอแนะจากคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนขอให้พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity)

และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

4.3.4 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ราย เพื่อตรวจสอบว่าคำถามสามารถสื่อความหมายตรงตามความต้องการตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่ายเพียงใดจากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC Windows Version 11.5 ในการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient ตามที่ Jum, 1978 ได้เสนอแนะเป็นเกณฑ์การยอมรับไว้ดังนี้

(Jump, N. 1978. Psychometric Theory. 2 nd. Ed., New York: McGraw Hill.)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการตัดสินใจ (Important research)

จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

เมื่อทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability Test) ของแบบสอบถามทั้งหมดรวมกัน จะได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.9098 จากจำนวนแบบสอบถาม 50 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวได้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 5 ชุมชนมุสลิมในเทศบาลเมืองนราธิวาส ประกอบด้วย

1. ชุมชนกำแพงบารู 2
2. ชุมชนกำแพงบารู 3
3. ชุมชนกำแพงปายง
4. ชุมชนจือปอ
5. ชุมชนชายทะเล

4.3.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้ง แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจะเริ่มดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังขั้นตอนต่อไป

4.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
2. นำข้อมูลมาแยกเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาและบรรยายตามมาตรฐานของอุละมาอ์ลีมัฮับ หนะนะฟิยะฮฺ มาลิกียะฮฺ ซาฟิยะฮฺ และหนะนาบิละฮฺ ตลอดจนมัฮับอื่นๆที่จำเป็น

4.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล
2. นำผลคำตอบที่ได้มาจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามเชิงปริมาณ โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for window บรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจง และคำนวณหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย
3. วิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป
4. เกณฑ์ในการแปลผลเลขคณิต ผู้วิจัยใช้เกณฑ์แปลผลเลขคณิตในการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางต่อไปนี้
  - 4.1 เกณฑ์สำหรับการแปลผลระดับคะแนนในการวัดความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบริบทตามกฎหมายอิสลาม ดังนี้

ตาราง 5 แสดงเกณฑ์ในการแปลผลระดับคะแนน

ระดับคะแนน	ความหมาย
0 – 4	ระดับต่ำมาก
5 – 8	ระดับต่ำ

9 – 12	ระดับปานกลาง
13 – 16	ระดับสูง
17 – 20	ระดับสูงมาก

4.2 เกณฑ์สำหรับการแปลผลค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับริบา และการบริหารจัดการทรัพย์สินริบา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าร้อยละ โดยการแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังตารางต่อไปนี้ (ยะโกบ เสมอภพ. 2549)

ตาราง 6 แสดงเกณฑ์ในการแปลผลค่าร้อยละ

ค่าร้อยละ	ความหมาย
00.00 – 33.33	ระดับต่ำ
33.34 – 66.66	ระดับปานกลาง
66.67 – 100.00	ระดับสูง